

Zabıta ve İtfaiye Personelinin Farklı Hizmet Gruplarına Atanmaları

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü Hakan Baytak tarafından kaleme alınan bu makale ile belediyenin görev ve sorumluluk alanlarında belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan zabıta personelleri ile afet ve acil olaylara müdahale ve ilk yardım hizmetlerini yürüten itfaiye personellerinin; farklı hizmet gruplarına geçiş motivasyonlarını değerlendirmek, kendi hizmet grupları dışında Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'te yer alan hizmet gruplarına atanmalarına esas kuralları irdelemek ve bu atamaların sonuçlarını tahlil etmek amaçlanmıştır.

ZABITA VE İTFAİYE PERSONELİNİN FARKLI HİZMET GRUPLARINA ATANMALARI

Hakan BAYTAK

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü

Giriş

Bu makalenin gayesi, belediyenin görev ve sorumluluk alanlarında belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan zabıta personelleri ile afet ve acil olaylara müdahale ve ilk yardım hizmetlerini yürüten itfaiye personellerinin; farklı hizmet gruplarına geçiş motivasyonlarını değerlendirmek, kendi hizmet grupları dışında Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'te yer alan hizmet gruplarına atanmalarına esas kuralları irdelemek ve bu atamaların sonuçlarını tahlil etmektir.

Hizmet Grubu - Kadro - Unvan İlişkisi

Zabıta ve itfaiye personellerinin görevde yükselme işlemleri; zabıta personelleri özelinde Belediye Zabıta Yönetmeliği, itfaiye personelleri özelinde ise Belediye İtfaiye Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılmaktadır. Belediye çatısı altında istihdam edilen

diğer kamu görevlilerinin görevde yükselme ve unvan değişikliğine ilişkin işlemler ise Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre yapılmaktadır. Yazımızda bu yönetmeliği, görevde yükselme ve unvan değişikliği konularında “Genel yönetmelik” olarak adlandıracağız.

Yönetmeliğin 5’inci maddesinde görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolara yer verilmiştir. Bu kadrolar özelinde inceleme yapmadan önce genelden-özele bir tahlil yaparak, kadroların yer aldığı hizmet gruplarını sıralayalım. Bunlar: Yönetim hizmetleri, hukuk hizmetleri, bilgi işlem hizmetleri, araştırma planlama ve savunma hizmetleri, idari hizmetler ve yardımcı hizmetler grubudur.

Hizmet grupları kendi içerisinde alt gruplardan ve kadrolardan, kadrolar ise çeşitli unvanlardan teşekkül etmektedir. Örnek vermek gerekirse: Müdür kadrosu, yönetim hizmetleri grubunda yer alırken; norm kadro yönetmeliğine uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri gibi unvanlarla var olmaktadır. Bazı kadrolar ise unvan değişikliğine tabi olmaktadır. Bunlara ekonomist, mimar, mühendis, şehir plancısı, tekniker, teknisyen kadrolarını örnek olarak gösterebiliriz.

Zabıta ve İtfaiye Personelinin Farklı Hizmet Gruplarına Atanması

Zabıta ve itfaiye personellerinin kendi hizmet grupları içerisindeki görevde yükselme işlemleri görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen yönetmeliklerinde açıklanmış olsa da genel yönetmelik kapsamında yer alan hizmet gruplarına atanmalarına ilişkin esaslar, mezkûr yönetmelikte düzenlenmiştir. Ayrıca Genel yönetmeliğin 20’nci maddesinde, bu yönetmelik kapsamında görevde yükselmeye tabi kadrolara atanmalarda, unvan denklerinin esas alınacağı belirtilmektedir. Burada görevde yükselmeye tabi kadroları tek tek irdelemek yerine, zabıta ile itfaiye personellerinin atanabileceği kadroları incelemeyi tercih edeceğiz.

Atanma şartları ile atanılacak kadrolar unvan bazlı olarak aşağıda sunulmuştur:

1. Zabıta müdürü ve itfaiye müdürü kadrolarında 2 yıl süreyle görev yapanlar, alt görevlerde çalışma süresi şartı olmadan;

a) Yönetim hizmetleri grubundaki müdür, şube müdürü, koruma ve güvenlik görevlisi amiri kadroları için fakülte veya en az dört yıllık yüksek okul mezunu olma; şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi kadroları için en az iki yıllık yüksek okul mezunu olma şartını sağlamaları durumunda bu kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre,

b) Araştırma, planlama ve savunma hizmetleri grubundaki uzman, sivil savunma uzmanı kadroları için dört yıllık yüksek okul veya fakültelerden veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma şartını sağlamaları durumunda bu kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre,

c) Hukuk hizmetleri grubundaki hukuk müşaviri kadrosu için hukuk fakültesi mezunu olma şartını sağlamaları durumunda bu kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre,

d) Unvan değişikliğine tabi kadrolardan;

- Mühendis, mimar, şehir plancısı, veteriner hekim gibi kadrolar için fakülte veya dört yıllık yüksekokulların ilgili bölümlerinden mezun olma,

- Ekonomist kadrosu için fakülte veya en az dört yıllık yüksekokulların ekonomi, iktisat, maliye, bankacılık-finance, bankacılık, ekonomi ve finans, ekonomi-yönetim bilimleri, finans matematiği, uluslararası finans, uluslararası ticaret, uluslararası ticaret ve finansman, uluslararası ticaret ve işletmecilik, uluslararası ekonomik ilişkiler veya çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümlerinden mezun olma,

- Avukat kadrosu için hukuk fakültesinden mezun olma,

- Programcı kadrosu için fakülte veya yüksekokulların bilgisayar programcılığı ile ilgili bölümlerinden mezun olma,

şartlarını sağlamaları durumunda bu kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre atanabilmektedirler.

2. Zabıta şube müdürü ve itfaiye şube müdürü kadrolarında görev yapanlar, alt görevlerde çalışma süresi şartı olmadan; müdür, şube müdürü, hukuk müşaviri, uzman, sivil savunma uzmanı kadrolarına, bir önceki maddede yer alan öğrenim şartlarını taşımaları şartıyla; çözümleyici kadrosuna ise fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olma ve en az iki programlama dilini bildiğini mezun olduğu okuldan alacağı belge veya Milli Eğitim Bakanlığında onaylı kurs sertifikası ile belgeleyerek sınavsız, genel hükümlere göre atanabilmekteler.

3. Zabıta amiri ve itfaiye amiri kadrolarında görev yapanlar, alt görevlerde çalışma süresi şartı olmadan; koruma ve güvenlik görevlisi amiri, şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi ile çözümleyici kadrolarına yukarıda birinci ve ikinci maddede yer alan şartları taşımaları şartıyla sınavsız, genel hükümlere göre atanabilmekteler.

4. Zabıta komiseri ve itfaiye çavuşu kadrolarında görev yapanlar, alt görevlerde çalışma süresi şartı olmadan; çözümleyici kadrosu için ikinci fıkrada yer alan şartları; ayniyat saymanı, muhasebeci, kontrol memuru kadroları için en az iki yıllık yüksekokul mezunu olma şartını; öğretmen kadrosu için fakültelerin, yüksekokulların, meslek liselerinin veya teknik liselerin ilgili bölümlerinden mezun olma şartını sağlamaları halinde bu kadrolara, sınavsız genel hükümlere göre atanabilmekteler.

5. Zabıta memuru ve itfaiye eri kadrolarında görev yapanlar, alt görevlerde çalışma süresi şartı olmadan; bilgisayar işletmeni, veri hazırlama ve kontrol işletmeni,

veznedar, ambar memuru, ayniyat memuru, belediye trafik memuru, bilet satış memuru, evlendirme memuru, , gişe memuru, memur, mutemet, sayaç memuru, tahsildar kadroları için en az ortaöğrenim mezunu olma; veri hazırlama ve kontrol işletmeni ile bilgisayar işletmeni kadrolarına atanabilmek için ortaöğrenim mezunu olma şartının yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı onaylı bilgisayar işletmeni sertifikasına sahip olmak veya bitirdiği okulun ders müfredatında en az iki dönem bilgisayarla ilgili ders aldığı belgelenmek veya bilgisayara ilişkin konularda kurumlarca açılan en az 60 saatlik hizmet içi eğitimlere katılıp başarılı olduğunu gösterir belgeye sahip olma şartlarını sağlamaları halinde bu kadrolara,

Gemi adamı kadrosu için en az ortaöğrenim mezunu olmak ve mesleği ile ilgili ehliyet belgesine sahip olma; koruma ve güvenlik görevlisi kadrosu için en az ortaöğrenim mezunu olma, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen şartları taşıma ve 25606 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte belirtilen sağlık şartlarını taşıma; şoför kadrosu için ise en az ortaöğrenim mezunu olmak, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 38 inci maddesi gereğince belirlenen en az (C) tipi sürücü belgesine sahip olma şartlarını sağlamaları halinde sayılan kadrolara, sınavsız genel hükümlere göre atanabilmekteler.

Bu noktada hatırlatmamız gereken bir husus da zabıta amiri ve itfaiye amiri ile alt düzeydeki diğer kadrolarda bulunan zabıta ile itfaiye personelinden doktora öğrenimini bitirmiş olanların; koruma ve güvenlik görevlisi amiri, şef, koruma ve güvenlik şefi, bando şefi, hukuk müşaviri kadroları ile birinci fıkranın “d” bendinde yer verdiğimiz unvan değişikliğine tabi kadrolara, öğrenim durumu itibarıyla yukarıda yer alan şartları taşımaları halinde sınavsız, genel hükümlere göre atamaları yapılabilmektedir.

Farklı Hizmet Gruplarına Geçişin Etkileri

Önceki bölümde zabıta ve itfaiye personellerinin, zabıta ve itfaiye dışındaki hizmet gruplarına geçiş şartlarını ve istisnalarını irdledik. Mevzu bahis personellere, işleyiş mekanizması tamamen farklı olan hizmet gruplarına geçişlerde, öğrenim düzeyi ve bazı istisnai hallerde ek yeterlilik koşullarına sahip olma zorunluluğu getirilmiştir. Bu kriterler, her ne kadar geçiş yapılan kadro unvanının görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinde yeterli gözükse de uygulamada zabıta ve itfaiye personellerinin, geçiş yapılan hizmet gruplarında ciddi adaptasyon sorunları yaşayabilecekleri aşikardır. Konunun bir başka boyutu ise zabıta ve itfaiye hizmetlerinin sürdürülebilirliği ve hizmet kalitesi hakkındadır. Memuriyete zabıta memuru veya itfaiye eri olarak başlayan bir personelin, zaman içerisinde çalışma alanında ihtisaslaşmaya gitmesi olasıdır. Bu ihtisaslaşma sayesinde Belediye Zabıta Yönetmeliği ile İtfaiye Yönetmeliğinde yer alan yetki, görev ve sorumlulukların çok daha etkin bir şekilde tezahürü kaçınılmaz olacaktır. Aynı zamanda bu ihtisaslaşmaya haiz personellerin, farklı hizmet gruplarına

geçiş durumu, zabıta ve itfaiye hizmetlerinde oluşmuş kurumsal hafızanın zarar göreceği açıktır.

Genel Yönetmeliğin 20'nci maddesiyle zabıta ve itfaiye personellerinin, farklı hizmet gruplarına geçiş düzenlenmiş olsa da aynı hakkın geriye kalan hizmet gruplarına (yönetim hizmetleri grubu, hukuk hizmetleri grubu vb.) verilmediğini görüyoruz. Bunun nedeni olarak zabıta ve itfaiye mesleklerinin, kendi içerisinde bir uzmanlaşmaya dayanması ve işe alım süreçlerinin kendi yönetmelikleri uyarınca tamamlanmasını görebiliriz. Ancak Yönetmeliğin 20'nci maddesinde, uzmanlığa haiz zabıta ve itfaiye personellerinin, diğer hizmet gruplarına geçişine cevaz verilirken; zabıta ve itfaiye birimlerinin mesleki ve kurumsal hafızalarının yitirilmesi sonucunun doğabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu hafızanın muhafaza edilmesi ve personellerin kendi hizmet gruplarında aidiyetlerinin güçlendirilmesi adına; özlük hakkı ve kariyer planlarının iyileştirilmesi, mesleki problemlerin asgari düzeye indirilmesi adına çalışma yapılmasının dikkate değer olduğu düşüncesindeyiz.

Sonuç

Belediye zabıta personelleri ile itfaiye personellerinin farklı hizmet gruplarına; özel şartları sağlamak şartıyla ve alt hizmet sürelerinde çalışılması gereken süreler göz ardı edilerek, görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına girmeden, genel hükümlere göre atanabilme şartları, kadro ve unvan bazlı olarak tarafımızca incelenmiştir.

Zabıta ile itfaiye personellerine, farklı hizmet gruplarına geçişte salt olarak öğrenim ve bazı istisnai kadrolar için yeterlilik sertifikalarına sahip olma şartı getirildiği, bu haliyle uzun süre zabıta ve itfaiye birimlerinde görev yapan personellerin, farklı hizmet gruplarına atanmaları yapılmadan önce atanılacak kadroların görev ve sorumlulukları hakkında, rehberlik hizmeti verilmesi ve oryantasyon eğitimlerine tabi tutulmaları gerektiği; ayrıca mesleklerinde uzmanlaşan zabıta ve itfaiye mensuplarının, uzun yıllarca icra ettiği görevlerinden, farklı hizmet kollarına geçişine neden olan problemlerin tespit edilerek çözümlenmesi ve bu yolla zabıta ile itfaiye birimlerinin kurumsal hafızalarının muhafaza edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA